

Norsk Vanns strategi - med blikket mot 2050

Gode og trygge vann- og avløpstjenester er en forutsetning for at et moderne samfunn skal fungere og kunne utvikles videre. Vann og avløp er kritisk infrastruktur som må beskyttes. De langsiktige investeringene som må på plass for å sikre tjenestenes kvalitet, leveringssikkerhet og økonomisk, miljømessig og sosial bærekraft, er derfor et ansvar for hele samfunnet. Utfordringsbildet må møtes med innovative løsninger, der vannbransjens ressurser og potensial for verdiskaping utnyttes på best mulig måte.

Det er identifisert trender og drivkrefter som påvirker vannbransjens evne til å levere gode tjenester. Basert på utfordringsbildet angis prioriterte innsatsområder og langsiktige mål som Norsk Vann skal være pådriver for å oppnå på vegne av en samlet vannbransje. Strategien skal også gjenspeile Norsk Vanns nye visjon og sette retning for organisasjonens arbeid.

Trender og drivkrefter

Samfunnsutviklingen preges av endringer innen fire sentrale områder: Sikkerhet, klima, digitalisering og demografi. Disse gir også sterke føringer for vann- og avløpsbransjen.

Økende geopolitisk spenning gjør vann- og avløpstjenestene utsatt for hybride trusler, leveranseforstyrrelser og knapphet på kritiske ressurser. Falske nyheter og økt polarisering bidrar til svekket tillit, både til fagmiljøer og myndigheter.

Klimaendringene øker belastningen på infrastrukturen, noe som fører til økte utslipp, og økt risiko for spredning av smittestoffer og miljøgifter. Dette utfordrer også renseprosesser og overvåkingssystemer.

Automatisering, digitalisering og kunstig intelligens kan gi bedre drift, effektiv ressursbruk og høyere kvalitet. Samtidig gir det nye sårbarheter som stiller strengere krav til kompetanse, sikkerhet og beredskap.

Demografiske endringer skjer i form av sentralisering og økt fortetting i urbane strøk, med økt press på kapasiteten og behov for utbygging av ny infrastruktur. Samtidig preges utkantkommuner av fraflytting, færre yrkesaktive og en stadig høyere gjennomsnittsalder og dermed færre til å utføre oppgavene og dele kostnadene.

Investeringsbehovet i vannbransjen er stort, samtidig øker driftskostnadene betydelig. Dette kan skape behov for tilleggsfinansiering. Konkurransen om kapasitet og kompetanse er stadig tøffere. Fragmentert styring fra sentrale myndigheter gjør det vanskelig å planlegge, finansiere og utvikle vann- og avløpsløsninger på en langsiktig og helhetlig måte.

Lav synlighet gjør at både kommuneledelse og innbyggere undervurderer bransjens behov. Når dette kombineres med tvil om innbyggernes evne og vilje til å bære kostnadene, øker faren for at nødvendige investeringer skyves ut i tid. Samtidig sliter bransjen med å tiltrekke og beholde kritisk kompetanse. Resultatet kan bli små, sårbare fagmiljøer som ikke lenger klarer å sikre trygge tjenester eller utøve kommunal myndighet på en forsvarlig måte.

Alt dette øker behovet for en mer robust organisering, bedre samarbeid mellom ulike aktører og på tvers av sektorer, og styrket evne til å håndtere unntakssituasjoner. Klimatilpasning, utslippsreduksjon og sirkulær ressursbruk blir stadig viktigere, og sektoren må ta sin del av samfunnsansvaret.

Strategi - innsatsområder og langsiktige mål

Utfordringsbildet må møtes med bærekraftige løsninger, som ivaretar tjenestenes kvalitet og leveringssikkerhet, utnytter vannbransjens potensial for verdiskaping, samt hensyntar folkehelse, miljø og beredskap.

Norsk Vanns strategi er derfor konkretisert i følgende innsatsområder med langsiktige mål:

Synlighet og tillit: Vannbransjen er synlig, forstått, anerkjent og har tillit i befolkningen og blant beslutningstakere

Innovasjon: Vannbransjen etterspør og benytter nasjonal og internasjonal forsknings- og erfaringsbasert kunnskap som grunnlag for innovasjon, teknologiutvikling og standardisering

Struktur: Aktørene i vannbransjen samarbeider godt og vann- og avløpstjenestene er organisert på en hensiktsmessig måte, for å sikre høy kvalitet og god sikkerhet i hele landet

Regulering: Statlig regulering og myndighetsutøvelse gjenspeiler en kunnskapsbasert, helhetlig og langsiktig tenkning, som sikrer trygg vannforsyning og forsvarlig avløpshåndtering i fred, krise og krig

Lokal forvaltning: Kunnskapsbasert, helhetlig og langsiktig lokal forvaltning og myndighetsutøvelse sikrer trygg vannforsyning og forsvarlig avløpshåndtering ved at vann og avløp er innarbeidet i kommunenes planverk

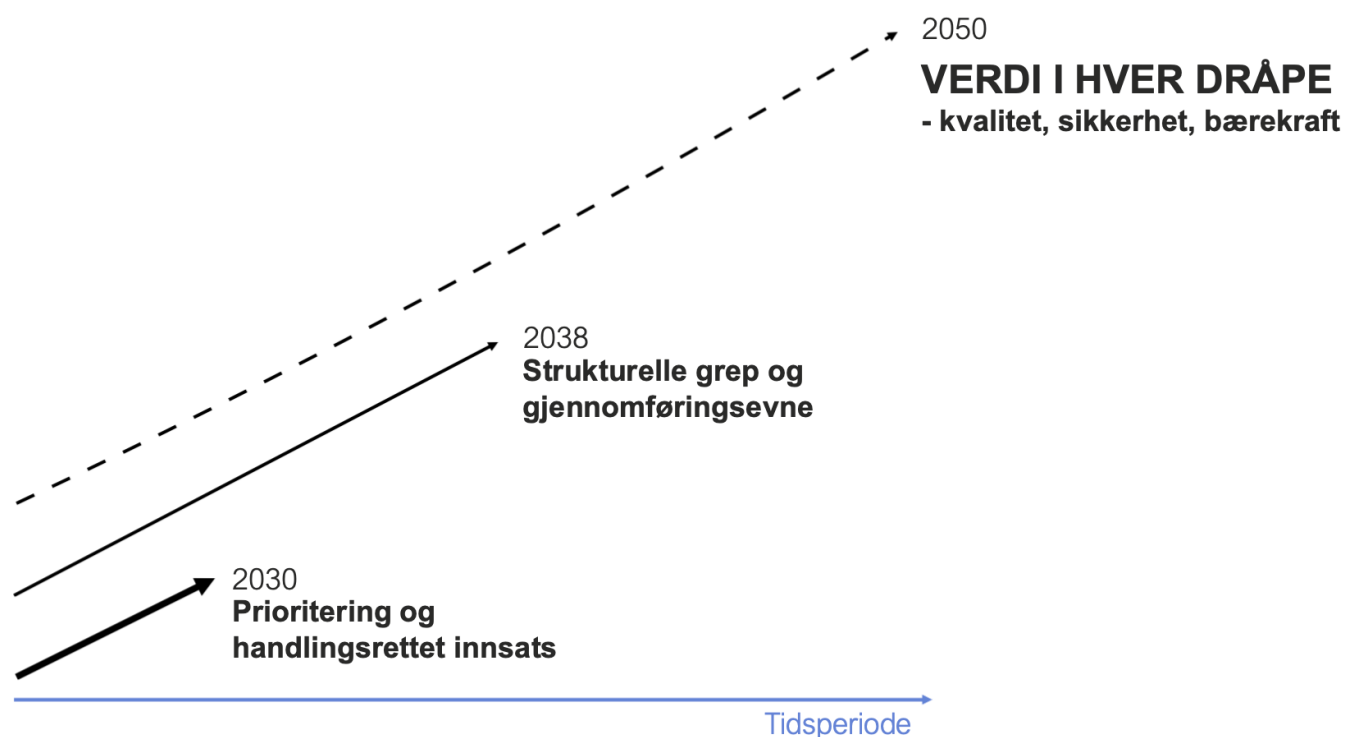
Finansiering: Vann- og avløpstjenestene har et stabilt, forutsigbart og tilstrekkelig finansieringsgrunnlag

Kapasitet og kompetanse: Vannbransjen er attraktiv som utdannings- og karrierevei, og benytter tilgjengelig kompetanse på hensiktsmessige måter

Veikart mot 2050

Norsk Vann vil i første fireårsperiode prioritere handlingsrettet innsats som imøtekommer dagens utfordringer. Samtidig vil Norsk Vann jobbe for å oppnå strukturelle endringer og økt gjennomføringsevne. Dette skal sikre at bransjen også i et langsiktig perspektiv kan levere tjenester av høy kvalitet, og møte nye forventninger og behov. Målet er at ressursene forvaltes på en måte som gjenspeiler verdien i hver dråpe.

Norsk Vanns rolle

Om Norsk Vann

Norsk Vann er den nasjonale fag- og interesseorganisasjonen for vannbransjen. Norsk Vanns medlemmer er kommuner og selskaper, samt rådgivere, leverandører og forsknings- og utdanningsinstitusjoner innen vann og avløp.

Norsk Vann er pådriver for utvikling av bærekraftige og verdiskapende vann- og avløpstjenester til beste for samfunnet.

Norsk Vann driver kunnskapsutvikling og formidling gjennom kurs og konferanser, faglige nettverk, utredninger og veiledere. Norsk Vann jobber også interessepolitisk for best mulig rammebetingelser for bransjen.

Norsk Vann er aktivt medlem i den europeiske paraplyorganisasjonen EurEau, og samarbeider i tillegg tett med nordiske søsterorganisasjoner.

Operasjonalisering av strategien

Strategien operasjonaliseres gjennom rullerende fireårsplaner og årlige handlingsplaner, med prioriterte og målrettede tiltak for hvert innsatsområde.